

ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΠΛΑΓΙΑΓΡΑΦΟΥ.

Dans les vallons ombreux quel pasteur fait entendre,
Les échos de la flûte harmonieuse et tendre
And. Chénier.

Τίς δὲν ἀναπολεῖ τοὺς ἀνὰ στίγους τοῦ Chénier ἀκούων μακρόθεν ἐν νυκτὶ σεληνοφωτιστῶ τοὺς γλυκεῖς [τερετισμούς, οἰνοὶ στεναγμούς τοῦ πλαγιαίου; Ἄγνωστος περιπάδει καὶ δέλητρον ἀόριστον περιβάλλει τὴν σιωπηλὴν φύσιν εἰσδίδουσα μέχρι τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας. Εἴπομεν ὅτι ὁ πλαγιαίος καταμαγεύει ἀκούμενος μακρόθεν. Ὅντως, διπλασιάζεται ἡ ἐκ τῆς ἀγορᾶς τοῦ ἡδονῆς ὅταν ἀκούωμεν αὐτὸν μακρόθεν διότι προστίθεται τὸ εἰδυλλιακόν, τὸ ποιμενικόν, τὸ ἰδιώζον μόνον εἰς τὸν πλαγιαίον, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς ἑτέρον τὴν ἐκ τῶν μουσικῶν ὀργάνων. Τετράχορδον τὴν π. γ. ἀκούμενον ἐξ ἀποστάσεως ἢ καὶ κλειδοκτύμβιον προσενεῖ τὰς βουκολικὰς ἐκεῖνας τὰς πλῆρεις μελαγχολίας ἐντυπώσεις ὅφ' ὧν ἀμέσως καταλαμβάνεται ὁ ἀκούων πλαγιαίον; Καὶ τοῦτο εἶνε τὸ διακρίνον τὴν πλαγιαίον τῶν λοιπῶν ἐγγύρδων ὀργάνων. Ὡς ἐκ τοῦ μέσου δι' οὗ παρῶνται ὁ ἥχος ἐν τῷ πλαγιαίῳ (οπερ ὡς γνωστὸν εἶνε ἡ ἀνθρωπίνη ἀναπνοή) ἔχει οὗτος τί τὸ αερώδες, τὸ πτητικὸν κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐκ τοῦ τετράχορδου παραγομένην ἰσχυράν, οἰνοὶ ἀποξέουσιν τὴν ἀπήχησιν.

Ἡ ἱστορία τοῦ πλαγιαίου εἶνε ἡ ἀρχαιοτέρα διὰ τὸν λοιπὸν μουσικῶν ὀργάνων. Οὐδεὶς δύναται νὰ βεβαιώσῃ τίς ἦτο ὁ πρῶτος διατροπῆσας τὸν κάλαμον καὶ δελήσας νὰ παραγάγῃ ἐξ αὐτοῦ μελωδίαν, ἐν τούτοις οὐδεὶς ἀμφισβallesti ὅτι μεγίστη ἦτο ἡ χρῆσις αὐτοῦ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Ἑβραῖοι, οἱ Ἀσσύριοι, οἱ Πέρσαι μετεχειρίζοντο τὸν λεγόμενον Συμπί, διπλοῦν αὐτὸν κατασκευαζόμενον ἐξ ὁσίου κνήμης. Ὁ Ἡρόδοτος διῆρει τοὺς αὐλοὺς εἰς ἄρρενας καὶ θήλειας καθόσον ὁ ἥχος αὐτῶν ἀντεστοίχει πρὸς φωνὴν ἀνδρικήν ἢ γυναικείαν. Οἱ δ' Ἕλληνες εἶχον πλεῖστα εἶδη αὐλῶν· τοὺς βαριαίλους, τοὺς κυρίως αὐλοὺς, τοὺς πλαγιαίους, τοὺς κυρτοὺς ἢ εὐθεῖς, τοὺς λυδικούς ἢ φρυγικούς. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους τοὺς χρόνους, οὐδ' ἂν θεωρήσωμεν ἀποτελοῦντας τὸ α'. στάδιον τῆς ἱστορίας τοῦ πλαγιαίου, ἀπηνέγκτο ἐν χρῆσιν ὁ πλαγιαίος τοῦ Πανός καλούμενος. Οὗτος εἶχε τὸ ἰδιώζον ἐπὶ συνέκειτο ἐξ 7 σολήνων ἴσου μήκους ἡνωμένων διὰ κηροῦ· ἕκαστος τῶν σολήνων παρήγεν ἴδιον ἥχον.

Εἰς τὸ β'. στάδιον τῆς ἱστορίας τοῦ πλαγιαίου κατατάσσεται πλαγιαίος ὁ ἀρχαῖος. Οἱ 7 σολῆνες κατηργήθησαν, διαδεχθέντες αὐτοὺς τὸ ἐνὸς καὶ μόνου διατρήτου ὑπὸ τεσσάρων ἑπὶν καὶ κατασκευαζόμενον ἐκ κέρατος θηλείας ἐλάφου ἢ ἄλλης κερατίνης οὐσίας. Αἶαν δὲ παράδοξος ἴσως φανῇ ὁ προσωρισμός τοῦ πλαγιαίου τοῦτο ὁ διδόμενος αὐτῷ ὑπὸ τῶν τότε Ἑλλήνων καὶ Ῥωμαίων. Κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Βάρωνος οἱ ἱερεῖς ἐν τοῖς μαντείοις καὶ κυρίως τῷ τῶν Δελφῶν μετεχειρίζοντο τὸν πλαγιαίον πρὸς ζωρὰν παράστασιν τῶν φρικωδῶν συριγμῶν τοῦ ὕψους Πύθωνος. Ὁ Ὁράτιος ἐν τῇ „Ποιητικῇ του τέχνης“ ὁμιλῶν περὶ τῶν ἐν τῷ θεάτρῳ χορῶν καὶ τῶν μουσικῶν αὐτοῦ ὀργάνων μὲς πληροφορεῖ ὅτι ὁ πλαγιαίος ἐπεξετάθη διὰ προσθήκης ὀρειχαλκίου σωλήνος πρὸς ἀπομίμησιν τῆς πολεμικῆς σάλπιγγος!

Κατὰ τὴν 14. ἑκατονταετηρίδα ἐπετεύχθη βελτίωσις τοῦ πλαγιαίου λίαν σπουδαία, διὰ τῆς προσθήκης εἰς τὸ γυμνὸν σῶμα τοῦ πλαγιαίου τῶν λεγομένων κλειδίων. Διὰ τῶν κλειδίων καταρδύθη ὅπως ὁ πλαγιαίος παράγῃ ἐκτὸς τῶν τῶνων καὶ μεταξὺ τούτων διαστήματα τὰ ἡμιτόνια καλούμενα. Εὐνόητον λοιπὸν πόσον ἐπλουτίσθη νῦν τὸ ὄργανον τοῦτο κατασταθὲν ἱκανὸν πρὸς μεγαλητέρας μουσικὰς ἐκτελέσεις. Ἡ τελειοποίησις αὕτη ἀντικεῖ κυρίως εἰς τοὺς Γάλλους καὶ οὐχὶ εἰς τοὺς Γερμανοὺς κατὰ

τὴν μαρτυρίαν τοῦ περιφήμου Quantz διδασκάλου τοῦ πλαγιαίου τοῦ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου.

Τέλος διακρίνομεν τὴν ἐποχὴν πλαγιαίου τοῦ νεωτέρου. Ἐνταῦθα, ἔχομεν τὴν τροποποίησιν τοῦ Boehm τὴν γνωστὴν πλέον εἰς ὅλους. Χάρης εἰς τὴν τροποποίησιν ταύτην ὁ πλαγιαίητής ἐπιτυγχάνει ὅπως διὰ μιᾶς κινήσεως ἐπιτελείωνται δύο ἐκ τῶν ὀπῶν ταυτοχρόνως τούτου ἐπιτυγχανόμενον διὰ τινος τεχνικῆς συνδέσεως τῶν δακτυλίων τῶν κλειδίων. Χάρην τῆς παρὰ τοῖς πολλοῖς διαδόσεως τῆς ἀληθείας σημειωτέον ὅτι ὁ Boehm δὲν ἐφευρε τὴν σύνδεσιν ταύτην ἀλλ' ἐβελτίωσε τὸ ὑπὸ τινος Gordon ἐπινοηθέν σύστημα. Οἱ πλαγιαῖοι οἱ εὐθηνοὶ κατασκευάζονται ἐκ κουφοξηλέας, καλάμου, οἱ ἀκριβοὶ ἐκ παλίσσανδρίου ἐβέννου κλπ. καὶ οἱ πολῦτιμοι ἐκ χρυστάλλου καὶ ἀργύρου.

Μετὰ τὴν περιλήπτικὴν ταύτην ἱστορικὴν ἐκθεσιν, εἰπώμεν καὶ τινα ἄλλα σχετικά. Εἶνε ἀξιοπερίεργον πόσον βαθέως διηδεδομένη ὑπάρχει ἡ ἰδέα ὅτι „τὸ φλάουτο βλάπτει σὰν στῆθος“. Ἄνευ τινὸς διακρίσεως, πᾶς ὅστις ἤθελεν ἀκούσει ὅτι πλαγιαυεῖτε θὰ σῆς δώσῃ τὴν ἀνω ἀπίντησιν, ἀποφανόμενος δογματικώτατα. Θάνατοι τινες; νέων πλαγιαυοῦντων, ἀν καὶ ἡ κατάστασις τῶν πνευμόνων προσηύχθη ἀσθενική, ἑσπερώσε τὴν ἀνω πρόληψιν. Φίλοι ἱατροὶ μὲς βεβαιώσιν ὅτι πνεύμονες εἰς ὑγείᾳ φυσιολογικὴν κατάστασιν εὐρισκόμενοι ἰσχυροποιῶνται, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ ὅλου σώματος διὰ τῆς τοιαύτης ἀσκήσεως τοῦ πλαγιαυοῦντος ὅστις σημειώτεον καλῶς οὐδέποτε ἀναστέλλει παῖζων τὴν ἐκπονήν του ἀλλ' ἐξερχομένην ἐκ τῶν χειλέων ρίπτει δι' αὐτῶν ἐντὸς τοῦ πλαγιαυοῦ σολήνος. Ἐτερον πλεονέκτημα τοῦ πλαγιαυοῦντος εἶνε ὅτι λατρεύει τὴν θεῖαν μουσικάν. Εὐτέρερον οἰκονομικὸν περισσώτερον πάντως ἄλλου λάτρου αὐτῆς τὸν χρόνον καὶ τὰ χρήματά του. Τὸ γεγονός εἶνε ἀναμφισβήτητον. Ἰποδέσασθε, ὅτι θέλετε νὰ ἐκμάθητε κλειδοκτύμβιον, τετράχορδον ἢ κινδύραν, ἀμφισβallesti ὅτι θέλετε καὶ διὰ τὸ ἀγοράσασθε τὸ ὄργανον σας καὶ διὰ τὸ συντηρήσασθε, καὶ διὰ διδάκτρα πολλὰ πολλὰ περισσώτερα ἂν ὅτι ἀπαυτεῖ ὁ πτωχὸς πλαγιαίος;

Ἐπειτα ἔλθωμεν εἰς τὴν σπουδαιότατην οἰκονομίαν τοῦ χρόνου. Θέλετε νὰ φθάσῃτε εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο τῆς τελειοποιήσεως καθ' ὃ νὰ δύνασθε à prima vista νὰ ἐκτελέσῃτε Gounod ἢ Verdi, Flûte enchantée τοῦ Mozart, Oratorio τοῦ Haydn; πόσα ἔτη θέλετε νὰ διὰ τὸν πλαγιαίον; τρία ἔτη συστηματικῆς σπουδῆς ἀκοῦσι· ἀλλὰ διὰ κλειδοκτύμβιον ἢ τετράχορδον; ἐπτά. Ἡ διαφορά πρόδηλος καὶ ἡ οἰκονομία τοῦ χρόνου ἀναμφύλεκτος.

Ἀλλὰ, θὰ παρατηρήσῃ τις, τὸ τετράχορδον καὶ τὸ κλειδοκτύμβιον εἶνε ὄργανα τέλεια, καὶ ἀντιστοιχεῖ ἡ ἀπάθεια αὐτῶν τοῦ χρόνου καὶ τῶν χρημάτων πρὸς τὴν ἀπόκτησιν εὐχερείας ἐπὶ τῶν θεῶν τούτων ὀργάνων. Σύμφωνι. Ἀλλ' ὑπάρχει πληθὺς ἀνθρώπων, τὰ 3/4 σχεδὸν φιλομουσῶν ὅτινες θέλουσι νὰ ἐκτελέσῃ κατὰ τὴν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, ὅχι ν' ἀκούσῃ ἄλλων ἐκτελέσει, καὶ οἱ τινες πάλιν ἀδυνατοῦσι νὰ θυσιάσωσι τόσα χρήματα καὶ πρὸ πάντων τόσον χρόνον πρὸς ἐκπλήρωσιν ἐνὸς γούστου. Εἰς τὸν τοιοῦτον τὴν ἐπιθυμοῦντα τίς δὲν συνιστᾷ εἰς μόνην διέξοδον τὴν ἐκμάθησιν τοῦ πλαγιαίου;

Τέλος ἡ διδασκαλία τοῦ πλαγιαίου ἐν Ἑλλάδι ὀλίγον εἶνε καρποφόρος, καὶ ὀλιγίστους πλαγιαίητας δυνάμεθα νὰ ἐπιδείξωμεν. Ὁ δὲ μόνος πλαγιαίητής Ἑλλήνων ὁ κ. Εὐρωσθένης Γκιζας ὀφείλεται εἰς τὸν πρῶτον ἀληθῆ διδασκάλον τῆς πλαγιαίητικῆς ἐν Ἑλλάδι μακαρίτην Παναγιώτην Ἀντίππαν καθηγητὴν ἐν τῷ Ὁδεῖῳ.

Ἐξ Ἀθηνῶν.

Θ. Ξ. Ζ.

κκ. Ι. Κ. Α. εἰς Ταϊνάνιον, Ε. Α. Στ. εἰς Φιλίππολιν. Ἐλήφθησαν καὶ αἶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Θ. Σ. εἰς Ἰσαυρίαν. Ὁ Β'. τόμος τῶν „Ἀριστουργημάτων τῆς Νεωτέρας Τέχνης“ τελειώνει τὸν προσεχῆ μῆνα ἀμφότεροι οἱ τόμοι χρυσόδετοι τιμῶνται φρ. χρ. 45 καὶ τὰ ταχυδρομικὰ ἐκ φρ. 10 εἰς βάρος σας. — κ. Β. Β. εἰς Ἀδριανούπολιν. Τὰ πρὸς ὕμιν ἀποστελλόμενα δύο τεύχη περιπλέον εἶναι διὰ τὸν αὐτόν κ. Ζ. — κ. Π. Χρ. εἰς Γαλάζιον. Ἐλάβομεν ὑπὸ σημείωσιν καὶ θὰ ἀποσταλῶσιν ὁμί. — κ. Α. Ι. Κ. εἰς Κραϊώβαν. Τὰς εἰκόνας θὰ λάβετε ἅμα ἐτοιμασθῶσι, πρὸς

τὸν ὑποδειχθέντα ἡμῖν κ. ἀπεστάλησαν τὰ φυλλάδια. — κ. Κ. Α. Κ. εἰς Προῦσαν. Ἐλήφθησαν καὶ αἶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Ν. Χ. εἰς Θεσσαλονίκην. Ἀναμένομεν νεώτερα. — κ. Ε. Κ. εἰς Σωζόπολιν. Ἀπεστάλησαν. — κ. Γ. Φ. εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Ἡμεῖς ἐκδίδομεν προσεχῶς τὰς εἰκόνας τοῦ διαδόχου μετὰ τῆς μνηστῆς του ὡς θὰ ἀνεγνώσατε ἥδη. — κ. * εἰς * Μὲ τὸ ποίημά σας δὲν ἐννοῦμεν τί ζητεῖτε. Μὲς λέγετε ὅτι τὸ ἐγράψατε ἐν βίᾳ. Θὰ αἶς ἐπιστεῦμεν καὶ θὰ ἐνομίζομεν μάλιστα ὅτι τὸ ἐγράψατε τρέχοντες, καθ' ἣν στιγμὴν κατεδιόκησθε ὑπὸ λύκων, ἂν δὲν εἴχετε καὶ

μερικοὺς στίγους οἱ ὅποιοι προδήλως ἐγράφθησαν ὑπὸ τῆς χειρὸς σας, καθ' ἣν στιγμὴν ἀπεκοιμήσθε. Ἄν τοῦλάχιστον οἱ στίγοι σας ἦσαν κάπως ἀνεκτοί, θὰ ἐνομίζομεν ὅτι εὐρίσκεσθε ἀκόμη εἰς ἐκεῖνο τὸ στάδιον τῆς παιδικῆς ἀφελείας, καθ' ὃ τὰ μέτρα καὶ αἱ ὁμοικαταλάξια θεωροῦνται ὡς ἡ μόνη οὐσία τῆς ποιήσεως. Ὅπωςδὲποτε αἶς συμβουλευόμενα μὴ ἀναμνησθε εἰς πράγματα περὶ τῶν ὁποίων οὐτε ἔχετε οὐτε εἶναι δυνατόν ποτὲ νὰ λάβητε τὴν ἐλαχίστην ἰδέαν. — κ. Ι. εἰς Κάϊρον. Τὸ ἀξιόλογον ποίημά σας λυπούμεθα ὅτι διὰ λόγους, τοὺς ὁποίους εὐκόλως ἐννοεῖτε, ἀδυνατοῦμεν νὰ δημοσιεύσωμεν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. Ἡ ἐν Βουδαπέστη οὐγγρική Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν ὑπὸ Γρηγορίου Γώγου, Ἀρχιμανδρίτου. — Ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις τῶν παιδικῶν. — Πόσον χρόνον διαρκεῖ τὸ ὄνειρον. — Ἱστορία ἐνὸς ἄσματος ὑπὸ Στυλιανῶ (τέλος). — Πινακοθήκη, ἥτοι ἐρμηνεῖα τῶν εἰκόνων. — Ποικίλα. (Ἡ μεγίστη καὶ συγχρόνως ἰσχυροτάτη λαμπὰς ἡλεκτρικοῦ φωτός. — Ἐναέριον μέγαρον. — Παράδοξα γνώματα ναῶν. — Ἐπικίνδυνος πτώσις. — Νέον πείραμα τοῦ Δρ. Γάνερ. — Φιλομουσία τῶν ζώων. — Δένδρον ἀγέλας. — Μιχαὴλ Εὐγένιος Chevreuil.) — Ἐπιστήμη καὶ Καλλιτεχνία. (Δηλητήριον τῶν ἐγγέλων. — Ἀνακάλυψις ἀρχαίας Ἑτρουσκικῆς πόλεως. — Νέα αὐλαξ ἐπὶ τῆς σελήνης. — Περιφνημος συρίστρια.) — Ὀλίγα τινα περὶ πλαγιαίου ὑπὸ Θ. Ξ. Ζ. — Μικρὰ Ἀλληλογραφία.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ. Φρειδερίκος Ἑρρίκος Γκέφφκεν. Πρῶτον καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου ἐν Στρασβούργῳ (ἐν σελ. 295). — Θήρα φασιανῶν. Εἰκὼν ὑπὸ Α. ν. Maffei (ἐν σελ. 299). — Καρτοῦμ (ἐν σελ. 303).

Ἐκδότης Π. Α. ΖΥΓΟΥΡΗΣ.

Τύποις Bär & Hermann, ἐν Λειψίᾳ. — Χάρτης ἐν τῇ Nene Papiermanufaktur ἐν Στρασβούργῳ. — Λιλιάνη Frey & Sening, ἐν Λειψίᾳ.